

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Будь готов /

26-шо (3674) №,
2024 ий 28 июнь,
кугарня

Имде лий

0+

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

Алмаштышым ямдылыман

Школлаште 9-11-ше класслам тунем пытарыше-влакын экзамен тургымышт мучашлалтын, лектышат рашемян. Ынде нунылан ончыкылык корным чын ойырен моштыман. Кызыт вузлаште, техникум ден колледжлаште приёмный кампаний тўналын. Индешымше класс деч вара иктышт техникум ден колледжыш тунемаш каят гын, весышт, ончыкылык илыш корныштым рашемден, профильный класслам ойырен, келшыше предметла дене келге шинчымашым налшаш верч азапланат. Йошкар-Оласе Бауман лицейште у тунемме ий гыч медиа-класс почылтмо нерген ятыр гана

увертарыме ыле. Ты классыште тунемаш кумылан-влак (снимкыште) эртыше каныш кечыште тергыме пашам возеныт. Чылаже 19 ўдыр-рвезе ушнен. Нуно диктантым сереныт. Портфолиом, медиаклассым молан ойырымышт нерген серыме эссештым араленыт. Тыгодым икшывын калык ончылно шкем кучен моштымыжо, шонымыжым раш да чын каласен кертмыже аклалтыныт. Теве Бауман лицейын тунемшыже Марк Плахин (снимкыште) спорт журналист лийнеже.

– Шонымашем шукталтеш манын, моткоч ўшанем. Тыгай класс почылтмылан чот куаненам, – ойла рвезе. – Шуко шоны-

де, тунемаш ушнаш кумылаҥынам. Тале журналист мяшилан шуко лудман, калык дене мутланен моштыман, илыш дене тўр ошкылман.

А.ГРИГОРЬЕВА.
Авторын фотожо-влак.

Күкшө лектышым ончыктеныт

12-15 июньшто Озангыште руш йылме дене тўнямбал олимпиадын иктешлыше йыжынже эртаралтын. Тушто руш йылмым шочмо йылме семын огыл тунемше ўдыр-рвезе-влак шинчымашыштым тергенят. Олимпиадышке Российын 17 регионжо, Азербайджан, Киргизий гыч 203 тунемше ушнен.

Марий Элын чапшым Морко район Унчо школ гыч Алесея Григорьева ден Кристина Ильина, Советский район Ёшнўр школ

гыч Анастасия Медведева, У Торъял район Немда школ гыч Лейла Садовина араленыт. Нуным снимкыште ужда. Кристина келге шинчымашым ончыктен да сенгыше-влак радамыш лектын, Анастасия призёр лийын. Уста ўдыр-влакым да нунын тунуктышо-наставникыштым сенгымаш дене саламлена.

А.НИКОЛАЕВА.

Фотом Марий Эл Республикысе Образований да науко министерствын сайтше гыч налме.

Российысе увер

А.С.Пушкинын шочмыжлан 225 ий темме лўмеш «Наш Пушкин. Литературная дуэль» конкурс эртаралтеш. Тушко 16 ияш деч кугурак ийготан-влак ушнен кертыт. Уверым nashpushkin.ru сайтшыште ончаш лиш.

Диалектизм мутерым быштыме проект радамыште «Русским языком говорю» конкурсым увертареныт. Вич сенгышым ойырат. Диалект шомакым эн шуко колтышылан пўлек лиш. Тўрыс увер – vsekonkursy.ru сайтшыште.

Российысе кугыжаныш йоча книгагудо 8-16 ияш ўдыр-рвезе-влакым «Письмо в стихах» всероссийский сылнымут конкурсшко ушнаш ўжеш. Тудо А.С.Пушкинын шочмыжлан 225 ий теммылан пўлеклалтеш. Тичмаш увер – vsekonkursy.ru сайтшыште.

Марий Элысе увер

9-ше классым тунем пытарыше-влак, Марий Эл Республикысе колледж ден техникумлаште приёмный компаний тўналын. Тунемме тўнежла нерген уверым corp12.ru сайтшыште ончен кертыда.

Марий Элыште «Земский учитель» программын 25 сенгышыжым палемденят. Тунуктышо-влак Морко, Курыкмарий, Звенигово, Марий Турек, Медведево, Оршанке, Советский районласе да Козьмодемьянск олесе школлаште пашам бышташ тўналыт.

Тений латикымше гана эртаралтше «Туриада» спорт да туризм лагерь Саратов кундемысе Хвалынск олаште лийын. Участник-влак 30 номинацийыште тагасеныт. Марий Элын командыже сенгышыш лектын. Саламлена!

Шочмо кундемным шымлат

Оршанке район Кугу Ёрша школышто Краеведын кечыжым палемденят. Тунемше-влак марий йылмым да литературым тунуктышо З.В.Иванова дене пырля тиде кундемысе палыдыме верлашке миеныт (снимкыште). Зинаида Васильевна Кугу Ёрша ялын историйже дене палдарен. Овда коремыште экскурсий дене лийыныт. Ўдыр-рвезе-шамыч Савакот нерген легендым

пален налыныт. Кызыт тиде верым «Меран чодыра» манят. Тушто тўрлў пушенге кушкеш. Ожно Савакот олмышто ер лийын. Ўдырамашын азам малтыме вакшышым тушто мушмыжлан Вўдава шыдешкен. Ик йўдым ер кошкен. Тунемше-шамыч шочмо кундемныштым ончыкыжымат шымлаш кумылан улыт.

З.КУДРЯШОВА.

Фотом школ архив гыч налме.

Эмлызе лияш шона

Екатерина Ибраева (снимкыште) – Шернур район Изи Шокшем ялын шочшыжо. Мустай кыдалаш школышто индешымше классым тунем пытарен. Екатерина тунгалтыш классла гычак тыршен тунемын. Кугу таум икымше туныктышыжо Г.П.Медведевалан ойла. Ёдырлан руш йылме, литератур, химий, историй предметла келшенит, но чонжылан эн чот биологий лишыл лийын.

– Тиде предмет мыланем көргö чон шижмашым умылаш полиш. Мемнан йыр улиш кеч-можат чонан. Кече, юж, вуд деч посна ылымше кузе умылаш? Пүртүс дене мутланымаш, тудым шижын моштымаш шүм-чон поянлыкым ешарат, порырак лияш туныктат. Ончыкылык ылымше медицине дене кылдынем, – ойла ёдыршен.

Екатерина школ пеленысе «Рвезылык» куштышо коллективын (вуйлатыше – Н.В.Кузьминых) чолга участницыже лийын. Ты ансамбль дене районсо да республикысе конкурслаште мастарлыкыштым ятыр гана ончыктенит, сенгышыш лектынит. Капкылжым спорт секцийлаште шуарен, «Движение Первых» россияйсе толкынын чолга енже. «Твори добро» волонтер

отрядын председателыже лийын. Почеламутым сылнын лудмыж дене кеч-көнат кумылжым савыра. Марий шүлышан улмыжо поснак куандара да кугешнымашым луктеш.

– Марий йылме деке йоратымашым чоншыкеш шындарымыжлан В.П.Казанцевалан тауштем. Шочмо йылмем дене нимучашдымын кугешнем. Тудын чапшым аралаш тунгалам, – ойла Екатерина.

В.МАМАЕВА.
Авторын фотожо.

Ме шкенам ике туныктышаш улына. Адакше ылымше мемнам туныкта.

Л.ВАСИЛЬЕВ.

Шонымашда шукталтше

Тиде кечылаште Марий Элысе школлаште чеверласыме кас-влак эртаралтынит. Ёдыр-рвезе-шамыч йоратыме школышт, туныктышышт, пырля тунемме йолташышт дене чеверласенит. Кузнец школым тений ныл рвезе тунем пытарен: изак-шоляк Артём ден Кирилл Басовмыт, Адриан Соловьев, Максим Яшметов. Выпускник-влак индеш ий жапыште келге шинчымашым налме дене пырля школын чапшым тюрлö таңа-

сымаште, олимпиадыште араленит. Кирилл шымлыме пашаште, олимпиадыште ятыр сенымашке шуын. Артём ден Максим спортлан шүман улыт. Поро шомакым икымше туныктышышт М.К.Петухова ден класс вуйлатышышт И.Г.Богданов ойленит. Рвезе-влак, экзаменым сайын кучен, тюрлö вере тунемаш пураш шонат. Шонымашышт тек шукталтеш.

Вероника МАМАЕВА.
У Торьял, Кузнец.

«Артек» вашлийын

Мыланем «Артек» тунямбал йоча рудерыш миен толаш пиал шыргыжалын. Тушко поезд дене кок кече кудалынна. Марий Эл гыч 22 йоча лийын. Мый «Речной» лагерьыш, икымше морской отрядыш логалынам. Тиде отрядыште мыланем пеш чот келшен. Икшыве-влак икоян, чолга да весела лийыныт. Шуко ум пален налынам, у йолташ-шамычым вашлийынам. Ме шлюпо дене тенгызыш лектынна. Но тидеч ончыч шлюпкын чонгалтмыже, тушто мо улмо, такелаж, семафор нерген зачётым сдатленна. Чыла тиде тангасымаште күлеш лийын. Тылеч посна тюрлö мероприятийыште шкенам тергенна. Пырля погынен муренна, куштенна, сценкылам ончыктенна.

«Артекеште» пүртүс пеш мотор. Ме курык коклаште иленна, а воктена – Аю-Даг курык. Тушто мемнам «артековец» радамыш пуртенит. Тиде шижмашым мут дене каласашат неле. Симферополь ден Севастопольыш экскурсий дене миенна, шинчымашнам келгемденна. «Артекеште» каныме жап сай да сылне шарнымашым коден.

Анастасия МИХАЙЛОВА.
Волжский, Кугу Корамас.

Снимкыште: Анастасия Михайлова ден Анастасия Данилова (Волжск).
Фотом еш архив гыч налме.

Шочмо йылме

Мо тыгае шочмо йылме? Йодыш шоналташ тарата. Тиде шочмо кундем, шочмо сурт, ача-ава, кугезе тукум... Тиде йылме ик тукум гыч вес тукумыш куснен толын да аралалтын. Ава шөр дене мый декаем куснен. Икымше шомакым шочмо марий йылме дене пелештенам. Марий йылмем моткоч йоратем. Ты туняште тыгай йылме – икте гына. Мый марла мутланаш нимыняр ом вожыл. Кугешнен, куанен шонымашем яндарын да раш каласен кертам. Кужу ёдырлан лий, марий йылме!

Марина НИКОЛАЕВА.
Советский, Кельмаксола.

Кенез

Шокшо мланде гыч каваш
шумешке
Кечыгут, йүдвошт тўня ила:
Шуко пачашан пўрт гай
теменйт
Шулдыран да нушкын
коштшо-влак.

Кўшнő пылым пўчкедат
чага-влак,
Шукш-влак рок йымак метром
чогагат.
Тўрштылыт, кудалыштыт,
почагыт,
Вуйым ок ший, шыгыр ман,
иктат.

Чылт пеледыш лыве-влакын
шулдыр –
Кызыт веле ургызо урген.
Мераниге, таялтен лопшудым,
Ончыштеш, шинчажым
пыч ыштен.

Колышташ вўдўшкыж шулдыр
семым,
Кутко-влакым őрын эскераш.
Кож йымаке мераниге семын
Пылыш шогалтен йымен
шичшаш.
Н.ЗОЛОТАРЁВ.

Йомак гай вер

Сылне кенез икшыве-влакым вўд воктеке, чодыраш, мотор олык лапыш ўжеш. Яра жапым пайдалын да веселан эртараш «В гостях у сказки» ола воктенесе комплексштат чыла йўн уло. Тудо Савино ялыште верланен. Каныме верыш пурымо годым кошкышо пушенге укшла гыч ыштыме лўнгалтыш шинчалан вигак перна. Тыгай сўрет йомакысе гай ойыртемалтше тўням ушештара. Икшыве-шамычлан мунчалташ пластмассе курык-влакым, кече деч шылаш изирак пўртлам кельштареныт. Пече воктене янлык илем верланен. Тушто снотым, икмыняр урлык кроликым, чывым ужаш лиеш. Ты комплексш мийымына годым Йошкар-Оласе 21-ше номеран Семёновка школ пеленысе «В кругу друзей» лагерь гыч тунемше-влак дене вашлийынна (снимкылаште).

– *Ме каныме комплекс дене кумшо ий кылым кучена. Таче «Пенная вечеринка» мероприятийыште лийынна. Йоча-шамыч волейбол дене модын кертыт, батут ўмбалне тўриштылыт.*

Инструктор-влак канат корно дене пўя ўмбаж «чошештылаш», скалодромиш кўзаж йўным пуат. Аниматор-шамыч опытан улыт. Кажне ийын могай-гынат у программе дене кунандарат. Йоча-влаклан моткоч келша, – ойла лагерь вуйлатыше Е.А.Глушкова.

«В гостях у сказки» поро шарнымашым коден. Йомакысе герой-шамыч дене пырля тыште шочмо кечым але вес пайремым онгайын палемдаш лиеш. Кугу зданийыште бассейн, сауно уло. Яра жапдам теат пайдалын эртарыза.

З.ТИМОФЕЕВА.
И.РЕЧКИНЫН фотожо-влак.

Кокымшо лийыныт

Пўртўсын чын йолташыже улмышым Кужəнер район Руш Шой школысо «Лесные братья» школ лесничествын командыже (Н.Куклин, Д.Михайлова, П.Иванова) сенгымашыж дене пенгыдемден. Нуным снимкыште ужыда. Удыр-рвезе-шамыч Коми Республикыште эртаралтше школ лесничестве-влакын регион-шамыч кокласе I турслётшыштыт кокымшо верым сенген налыныт. Нуно командышт дене

палдареныт, кочкаш шолтен моштымо мастарлыкыштым ончыктеныт, тўрлő нелылыкым сенен, турист корным эргеныт, шинчымашыштым конкурслаште тергеныт. Йоча-шамычын сенгымашке шумаште туныктышо М.В.Охотникован надырже моткоч кугу.

А.НИКОЛАЕВА ямдылен.
Фотом Марий Эл Республикысе Пўртўс, экологий да йырвелым аралыме министерствын сайтше гыч налме.

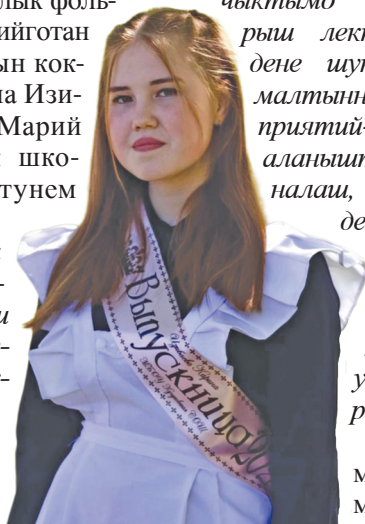

Марий кумылан ўдыр

Татарстан Республикасы Агрыз районы «Кадрек сем» калык фольклор ансамблыш түрлө ийготан участник коштеш. Нунын кокла гыч иктыже – Карина Изибоева (снимкыште). Марий кумылан ўдыр Кучук школышто 9-ше классым тунем пытарен.

– Тиде ансамблыш йочасад гычак ушенам. Мураш, кушташ воспитателем-влак кумылан денит. Чолгалыкнам концертлаште, смотр-конкурслаште, фестиваллаште ончыктена. Калыкым түрлө вел кушташ денем куандарена. 2022 ийыште «Семьк» республикысе найрем шочмо Кадрек ялыштем эртаралтын. Вес ийжын – Пелемеш селаште. 2023 ийыште Набережные Челны олаште эртаралтыше «Сайяр» конкурсышто

«Шорыкйол» сценкым модын ончыктыммо дене кумшо верыш лектынна. Сеңымаш денем шуко гана ойырте-малтынна. Тыгай мероприятий-шамыч тўвыра аланыште шуко ум пален налаш, коллектив-влак денем палыме лияш йоным ыштат. Шке калыкын найрем ойырте-мже шотышто уш-акылым пойдарена, – оила Карина.

Чолга ўдыр шочмо марий йылмым, тўвырам, сымыктышым пагала. Тидыже куандара. Карина марий йылме да литератур денем регион-влак кокласе олимпиадыште шинчымашыжым терген да кумшо верым сенген налын.

З.ВИСВИС.

Фотом еш альбом гыч налме.

Ялыште весела

Мый Озан оласе 26-шо номеран лицейыште тунемам. Тений кокымшо классым тунем пытаренам. Кенеж канышем Балтач район Улисыялыште коча-ковам денем эртарем (снимкыште). Ковамлан пакчаш вўдым шаваш полшем. Кочам денем пырля кўтўм кўташ келша. Тыгак тудо тракторист. Тракторым тўрлымыж годым эре пеленже шогылтам, инструментлам пуэдылам, иктаж-мом кучаш полшем. Полшымемлан кочам куана. А эше Улисыялыште кажне толмемым йолташем-шамыч вучат. Ме нунын денем пырля жапым веселан эртарена. Кажне кастене мечым чумена, футбол денем модына. Бассейныште пырля йўштылына. Кенеж пагыт эн весела. Тудым пайдалын эртарем, вий-куатым погем.

Святослав ПОЛИКАРПОВ.

Татарстан, Озан.

Фотом еш архив гыч налме.

Ала аклаш тунемыт

Ялна шентелне каныме вер уло. Тушко самырык-влак погынаш йўратат. Но почешышт шуко шўкым кодат. Пўртўслан ятыр энгекым ыштат. Тыгай торым кажне гана ужаш чон ок чыте. Жапым шуйкалыде, каныш кечын еш денем пырля каныме верым эрыктен шындышна (снимкыште). Эртен ошкылшо-влак тек арулыкым ужыт. Ала енын пашажым аклаш тунемыт?

Анастасия КОНДРАТЬЕВА.

Татарстан, Балтаси, Ципья.

Фотом еш архив гыч налме.

Дарья САЙРАНОВА.

Башкортостан, Балтач, Иванай.

Сўретыште – Мишкан тўвыра пўрт пеленысе «Ош пеледыш» ансамблышын участницыже-влак.

Синквейн

Емыж

Шере, тутло.

Кочкина, погена, шолтена.

Витаминлан поян саска.

Кенежын сийже.

Елена ИШМАНОВА.

Татарстан, Агрыз, Кадрек.

Шонымашем вашталте

Пырыс лияш могай сай. Тыйым тамле сий дене сийлат, ниялтат, малаш пыштат. Эре тыге шоненам. Пошкудым эскерымеке, шонымашем йөршын вашталте. «Ах, тый, йолагай, ямде кочкышым вучет! Колям кучо!» – манеш тудо. Суртышкыжат чылаж годым ок пурто. Ныл йолан йолташыже пуште йымалне веле ила. Кажне пырысын илышыже икгай огыл. Икте ракатланен ила, весе – орланен. Чаманыза нуным, йолташ-шамыч! Пырыс-влакат чонан улыт. Нунымат пагалыман.

Алина СУББОТИНА.
2-шо номеран Морко школ.

Мо деч куржам?

Түткө лийза те чылан!
Ял воктек мия коклан,
Ныл йолан, кужу почан,
Сур ужган, осал шинчан...
Мыланем коеш торжан,
Тудын деч тораш куржам.

Надежда ВЯТКИНА.
Кужэгер посёлко.

Пеленже лияш келша

Мыйын изи пинегем уло. Тудым Никак манын лүмденам. Пинегем модаш моткоч йората. Мыйын модышемат коклан нумалын кудалеш. Вара шкеже мыйым орола. Почешыже поктымем вуча. Изиде йолташем ушан, мотор. Мыланем пеленже лияш келша.

Ангелина ЧУРИКОВА.
Кужэгер, Шудымарий.

Изинек тунуктыман

Илышыште шуко онай, күлешан профессий уло. Нунын коклагыч иктыже – кинологын пашаже. Российысе УФСИН-ын Марий Эл Республикысе икымше номеран СИЗО-н пашаенже Павел Викторович Соловьёв дене (снимкыште) ты профессорын ойыртемыже, пийлан түрлө приёммы кузе тунуктымо шотышто мутланена.

– *Павел Викторович, молан лач кинолог лийында?*

– Такшым кинолог лияш нигунам шонен омыл. Темлыме почеш ты пашам ыштен онченам, вигак келшен. Пий йоча гай. Тудым ончыман, пукшыман, модман, шуарыман... Күлеш годым тудын дене ласка, юггунамже пенгыдыракат лийын моштыман.

– *Пийлан приём-влакым кунам да кузе тунукташ тунгалман?*

– Чылажат пий да кинолог деч шога. Мемнан ик эн түн задаче – мутым колыштшо пийым кушташ. Кум тылзе гыч идалык марте ийготан пий приёмлам вашкенрак тунемеш. Варажым дрессировко тренировкыш савырна. Пийлан кум тылзе теммеке, шинчаш, шогаш, возаш тунукташ лиеш. Чыла тидым пенгыдемдымеке, нелырак приёмыш кусныман. Мутлан, модышым кондаш, түрлө нелылыкым сешаш... А пашаште службо дене кылдалтше задаче-влакым шуктен моштышаш улыт. Мом тунуктымо ынже мондалт манын, эреак ушештарыман, но канашат жапым ойырыман.

– *Могай урлык пий эн писын тунемеш?*

– Такшым чыла пийым дрессироватлаш лиеш. Немыч овчарке,

доберман, ретривер, ротвеллер да пудель эн вашкен тунемет.

– *Тунуктымо годым мом шотыш налман?*

– Ты пийлан кочкыш але модыш утларак келшымым эн ондак пален налман. Тидын деч вара дрессировкын могай йонжым кучылташ тунгалмым рашемдыман. Мыланем контраст йон лишыл. Мом каласымым пий шукта гын, тудым кочкыш да модыш дене куандарем. Дрессировко годым пий шужышо лийшаш. Тидыже писын тарванылаш чаракым огеш ыште. Кажне кинолог пийын физиологийжым да психологийжым сайын палышаш. Икымше медицине полышым пуэн моштышаш, ашныме, пукшымо, лүдыкшыдымылык правиллам эскерышаш. Пий – айдемын, айдеме пийын йолташыже лийшаш.

В.МАМАЕВА мутланен.
Фотом еш архив гыч налме.

Мурзя ден Иваныч

Мыйын Мурзя пырысем уло. Тудын йолташыже – Иваныч. Мурзя воктенем лияш йората. Малем гын, нерем пурлын помыжалтара. Кочкаш шичмеке, тудо пуля гай писын кудал толеш. Иваныч йөршеш вестүрлө. Тудо

чаткалыкым, ласкалыкым акла. Нигушко ок вашке, эркын гына тарванылеш. Кок түрлө койышан пырыс, когыныштымат чаманем. Тамле сий дене сийлем.

Вадим КРЫЛОВ.
Морко, Коркатово.

Кенез – түрлө ымыж-саскалан поян пагыт. Кызыт снеге, мөр кумылым савырат. Түрлө витаминлан поян саскам йоча-шамыч ача-аваштлан погаш полшат. Теве Никита ден Кирилл Тимофеевмыт (снимкыште) Морко район Ышүттүр ялышке ковашт деке унала миенит. Каныш кечын авашт дене пырля мыняр снегым погеныт! Изаак-шоляк чот тыршенит. Вет нуно аван түн энертышыже-влак улыт.

Фотом еш архив гыч налме.

Снеге

Тыште снеге, тушто снеге,
Снеге, снеге йырымваш.
Мардежшат пуале левын,
Снегым мый погем ведраш.
Снеге үлнө, снеге күшнө,
Ведраштемже киялат.
Нуно улыт сылне, күшө,
Пуйто мурым муралтат.

С.ГРИГОРЬЕВА.

Куан

Ах, могай мотор пүртүс,
Олык лапыште – у түс.
Сылнын кайык-влак мурат,
Чотак чоным савырат.
Кече шыргыжын модеш,
Кумыл утыр ылыжеш.

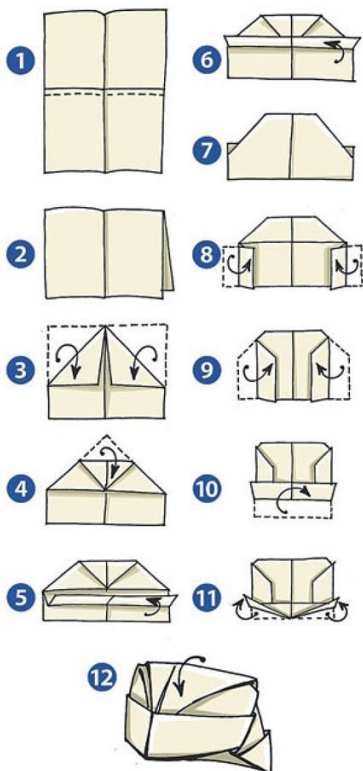
Ульяна ФЁДОРОВА.
Марий Турек, Арбор.

Историйым шергалына

29 июнь – Кугу Ачамланде сарыште фашист тўшка ваштареш кредалше партизан ден подпольщик-влакым шарныме кече.

Сар годым тушманын тылыштыже 6200 наре партизан отряд түрлө сомылым шуктен. Тушто ик миллион наре ег кредалын. Кумшүдө түжем партизан орден да медаль дене палемдалтын. 249 еглан Совет Ушемын Геройжо чаплұмым пуэныт.

Мастар кид

Сүретым ончен, кагаз гыч вуйчиемым ыштыза.

Электротулым аныклена

Тест

- Могай классан бытовой прибор-влак электрокуатым шагал кучылтыт?
А) А. Б) В. В) С.
- Лавыран окна кечыйолын мыняр процент волгыдыжым шойышта?
А) 30. Б) 40. В) 50.
- Вургем мушмо машинаште могай температуран вүд дене мушмо годым электрокуат шагал кучылталтеш?
А) 60 градусан. Б) 40 градусан. В) 95 градусан.
- Кудо бытовой прибор шуко электрокуатым кучылталтеш?
А) Вургем мушмо машина.
Б) Телевизор.
В) Компьютер.
Г) Холодильник.

Чонемлан эн лишыл

Мый эн сылне верыште – Марий Турек район Кугу Вочармаште – илем. Ялна чодыра воктене верланен. Вершорна ымыж-саскалан поян. Кенезым энгыжым, мөрым, снегым погена. Пүртүсшө могай сылне! Йырымваш садер. Түрлө кайык мура. Кажныже шке сөрал семже дене чоным куандара.

Понгыжо чодыраште могай гына уке!

Ял воктеч Буй энгер йоген эрта. Тушто олангым, шеренгым, нужголым кучена. Мемнан вел пүртүс нерген кумдан палыме писатель Дмитрий Орай моктен возен.

Шочмо кундемем дене моткоч кугешнем.

Евгения СИННИКИНА.

0+

Марий Эл Республикасысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.
Директор – Е.И.КУЗНЕЦОВ.
Түн редактор – А.Н.ГРИГОРЬЕВА.

Индекс П4696.
Тираж 1550 экз.
Заказ
Формат – А-4-8.

Учредитель-влак:
Марий Эл Республикасысе Тұвыра, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве, Марий Эл Республикасысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.

Редакций да издатель: Марий Эл Республикасысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ, 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалькыше урем, 20-шо порт. Тел. 8(8362) 45-22-82.

Газетым редакцийште погымо да верстатлыме, «Марий Эл Республикасысе Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Печатьыш пуймо жап – 14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын шонымашышт түрлө лийын кертят. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт. Ак – кутырен келшыме почеш.

https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdelii>
yamde_lii@mail.ru
yamdelii@mediamari.ru (автор-влаклан)
Сайтын адресше: ямделий.рф

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскериме шотышто федеральный службын Юл кундем федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме. Номер – ПИ № ТУ52-01404, 2023 ий 22 сентябрьыште пуймо.

Конкурс

Василиса Голубкина ден аваже. Марий Турек посёлко.

Сылне пагыт

Ах, кенез, кенез, кузе мый тыйым йöратем! Чевер шокшо кечылан, яндар канде кавалан куанем. Олыкышто ужар сывын гай шудо волгалтеш. А туштыжо могай гына пеледыш уке! Чодыраште кайык-влак мурышт дене чоным лыпландарат. Теве емыж-саска чеверген лöзангеш. Понгыжо тынаре шуко! Кеч сава дене соло. Коремысе пüяш йüштылаш водем гын, леве вüд дене ласкалыкым налам. Чыла вере сылне, чоным куандарыше шüлыш озалана.

Гавриил АЛЕКСАНДРОВ.
Морко, Арын.

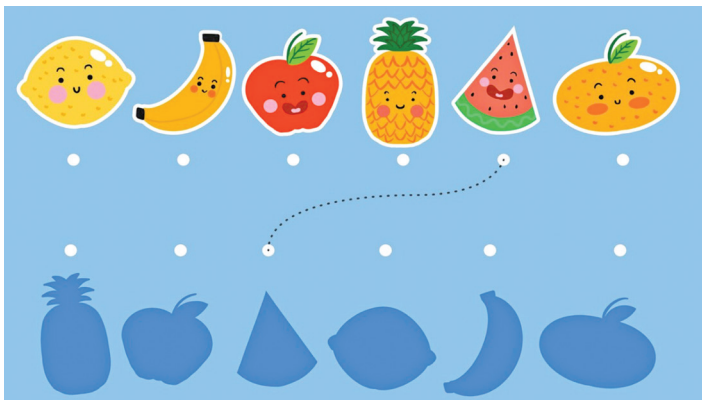
Шоналтыза.

Турист-влак шумат-кечын 440 километрым кудалыныт, а рушарнян – 460 километрым. Кок кечынат корнышто писылыкышт икгай лийын: ик шагатыште 75 километрым эрте-ныт. Турист-влаклан маршрутым эрташ мыняр шагат күлын?

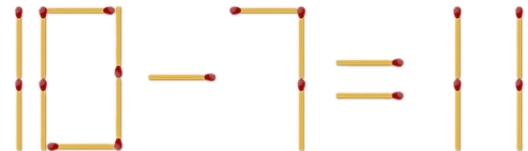

Александра ТЕРЕХОВАН сүретше. Йошкар-Оласе 15-ше номеран школ.

Фрукт-влакым келшыше ўмылышт дене ушыза.

Шотлыза.

Урлан пüгыльмö деке миен шуаш полшыза.

Пийым, кайыкым, мүкшым, колым пöртышт дене ушыза.

